

ПРОБЛЕМНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧИХ УЯВЛЕНЬ

А.Стасюк, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: О.П. Грошовенко, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

PROBLEM APPROACH TO FORMING NATURAL CONCEPTS

A.Stasiuk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті порушується проблема формування природничих уявлень дітей старшого дошкільного віку. Обґрунтовано необхідність використання технології проблемного навчання у формуванні первинних уявлень дітей про природне довкілля.

Ключові слова: старший дошкільний вік, технологія проблемного навчання, природничі уявлення.

Abstract. The article raises the problem of forming the natural concepts of children of the senior preschool age. The necessity of using the technology of problem learning in forming the initial concepts of children about the natural environment is substantiated.

Key words: senior preschool age, technology of problem education, natural concepts.

Проблемна активність дитини – одна із центральних проблем педагогіки. Вона була стрижнем багатьох педагогічних теорій минулого (Я.А.Коменського, Й.Г.Песталоцці, Ф. Дістерверга, К.Д. Ушинського). І це не випадково, оскільки сам процес людського пізнання носить активний, творчий характер, а здібності людські, в тому числі і пізнавальні, розвиваються лише в активній самостійній діяльності (Н.М.Бібік).

Особливості проблемного навчання, його функціональні можливості, безпосередній вплив проблемної ситуації на пізнавальну активність та психологічний стан особистості знаходимо у працях М.М. Скаткіна, І.Я. Лернера. Науковці розглядають проблемне навчання як один із методів навчальної діяльності, який ґрунтується на самостійній пізнавальній діяльності [2-4]. У свою чергу, М.І. Махмутов обґрунтовує особливості проблемного навчання як цілісної методичної системи, яка об'єднує різноманітні методи навчання [3, 30].

Аналіз наукових розвідок дає підстави для висновку про те, що ядром проблемного навчання є проблемні ситуації. Таким чином, під проблемним навчанням розуміємо таку організацію процесу навчання, основу якої складають проблемні ситуації. Однак сьогодні проблемне навчання є швидше теоретичною моделлю розвиваючого навчання, ніж реалізується на практиці як цілісний процес. Основні положення проблемного навчання недостатньо методично конкретизовані, не розроблені чисельні питання його доцільного застосування.

Досвід організації проблемного навчання накопичувався у світовій практиці протягом багатьох десятиліть. Проблемне навчання розглядається як технологія розвиваючої освіти, спрямована на активне одержання учнями знань, формування прийомів дослідницької пізнавальної діяльності, залучення до наукового пошуку, творчості, виховання соціально значимих рис особистості. Проблемне навчання засноване на конструюванні творчих навчальних завдань, що стимулюють навчальний процес і підвищують загальну активність учнів. Воно формує пізнавальну спрямованість особистості, сприяє виробленню психологічної установки на подолання пізнавальних труднощів.

Формування природничих уявлень дітей старшого дошкільного віку передбачає формування елементарних знань про живу і неживу природу та існуючі взаємозв'язки, всебічний розвиток дитини, що визначається науково обґрунтованими можливостями дітей старшого дошкільного віку, їх підготовку до майбутньої практичної діяльності. Психологами доведено, що мислення виникає у проблемній ситуації і спрямоване на її розв'язання (Л.В. Виготський, С.Л. Рубінштейн). У дослідженнях Т.М. Байбери, Н.М. Бібік, Л.К. Нарочної,

З.П. Плохій, Н.Ф. Яришевої та ін. особлива увага звертається на обґрунтування позитивної сторони проблемного навчання, висвітлюються деякі особливості використання проблемних методів у процесі засвоєння дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку природничих уявлень, розвитку їх пізнавальної діяльності, активізації мислення тощо. Науковці єдині в тому, що ядром проблемного навчання є проблемні ситуації, які дозволяють зробити процес навчання цікавим та захоплюючим дійством.

Використання проблемних ситуацій – одне із найважливіших завдань, від вирішення якого залежить підвищення якості засвоєння природничих уявлень. Використання технології проблемного навчання в процесі засвоєння природничих знань дасть можливість дітям одержувати нові знання не в готовій формі, а як наслідок своєї розумової праці. Проблемне навчання дозволяє створити умови для організації пошукової діяльності, яка починається зі створення проблемної ситуації, продовжуючись у розв'язанні проблемних завдань, у проблемному викладі знань, у різноманітній самостійній роботі дітей. Такий вид навчання передбачає належний рівень підготовленості, зацікавленості вихованців у пошуку невідомого результату. Так, організація дослідної роботи всіх учнів відіграла велику роль у новаторській діяльності В.О. Сухомлинського. У цьому великий педагог вбачав не тільки засіб виховання любові до праці, а передусім шлях до вироблення світогляду, ідейних переконань, піднесення самого себе як особистості у власних очах. Дослідницький елемент навчання вважав великий педагог дуже важливою умовою звеличення людини. Організацію проблемно-пошукового навчально-виховного процесу доречно представити у вигляді послідовності узагальнених кроків: постановка проблеми; пошук фактів для кращого розуміння проблеми, можливих рішень; пошук ідей; пошук рішення, при якому ідеї піддаються аналізу, оцінці, вибір кращих з них; пошук та визнання рішення. Керувати пізнавальною діяльністю дітей допомагає проблемний діалог, який стимулює пошукову активність шляхом інтенсивного ділового спілкування усіх учасників

Отже, вирішення проблемних завдань є ефективним шляхом формування розумової активності дітей. Використання проблемних методів у процесі формування елементарних природничих уявлень дітей дозволяє організувати цікаву навчально-пізнавальну діяльність, вчити вихованців обґрунтовувати певні положення, вміння аналізувати, узагальнювати матеріал. Така робота має творче спрямування.

Список використаних джерел:

1. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах : навчальний посібник / Т. М. Байбара. – К. : Веселка, 1998. – 338 с.
2. Максимова В.Н. Пізнавальна діяльність школярів. Проблемний підхід до навчання в школі / В.Н.Максимова. – Л., 1973. – 73с.
3. Махмутов М.И. Принципы проблемности в обучении / М.И.Махмутов // Вопросы психологии.- 1984. – № 5. – С.30-36.
4. Момот Л.Л. Проблемно-пошукові методи навчання в школі / Л.Л.Момот. – К., 1984. – 63с.
5. Фурман А.В. Методика застосування проблемних ситуацій на уроці / А.В.Фурман // Проблемні ситуації в навчанні. – К., 1991. – С.67-152.

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

***В.Струк**, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»*

***Науковий керівник: Н.О.Комарівська**, кандидат філологічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

DEVELOPMENT OF THE YOUNGER SCHOOLCHILDREN'S EMOTIONAL SPHERE AT THE READING LESSONS

***Struk V.R**, master's student*

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)